

01.12.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**1 Aralık 2021
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

1 Aralık 2021 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİK

— Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracı ile Ödeme Hizmeti Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik

TEBLİĞLER

— Gayrimenkul Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği (III-52.3)’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (III-52.3.e)

— Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşlarının Bilgi Sistemleri ile Ödeme Hizmeti Sağlayıcılarının Ödeme Hizmetleri Alanındaki Veri Paylaşım Servislerine İlişkin Tebliğ

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 22/9/2021 Tarihli ve E: 2021/37, K: 2021/63 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 27/10/2021 Tarihli ve 2018/27882 Başvuru Numaralı Kararı

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 'Mirasımız yerel tohum' projesine sektör desteği

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın "Mirasımız Yerel Tohum" projesine UNO da iştirak etti.

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın "Mirasımız Yerel Tohum" projesine gıda sektöru de katılım gösteriyor.

UNO, Anadolu'nun 13 bin yıllık yerli mirası Kavılca buğdaylı ürün çıkardı. şirket Ardahan'da 160 çiftçinin iş birliğiyle ürettiği Kavılca buğdayının kullanıldığı ürünü tanıttı.

UNO CEO Vekili Evin Pehlivanlı, "Bu sene T.C. Tarım Orman Bakanlığı, Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü öncülüğünde yürütölen 'Mirasımız Yerel Tohum' projesine iştirak ettik. Ardahan'da 160 çiftçi ile dijital tarım platformunda geręekleřtirdięimiz Kavılca buğdayı üretimine alım garantisi vererek destek olduk." dedi.

Bakan Pakdemirli: Artan maliyetlerden dolayı süt fiyatlarının güncellemesi gerekiyordu

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, süt üreticilerinin sürdürülebilir Şekilde retim yapmasının son derece önemli olduğunu belirterek, "Son dönemde artan maliyetlerden dolayı süt fiyatlarının güncellemesi gerekiyordu." dedi.

Ulusal Süt Konseyi (USK) tarafından 8 Aralık 2021 tarihinden geçerli olmak üzere 3,20 lira olan soėutulmuŐ ŗiė süt tavsiye satış litre fiyatının (ŗiė süt destek primi hariç) 4,70 lira olarak belirlenmesini değerlendiren Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, ŗiė süt tavsiye fiyatının artırılmasını üreticileri memnun eden bir karar olarak gördüğünü söyledi.

Pakdemirli, "Son dönemde artan maliyetlerden dolayı süt fiyatlarının güncellemesi gerekiyordu. Üreticilerimizin sürdürülebilir bir Şekilde retimde kalması son derece önemli." ifadesini kullandı.

Bakanlık olarak üreticileri sürekli desteklediklerine dikkati çeken Pakdemirli, "Yeri geliyor 20 kuruŐ, yeri geliyor 30 kuruŐ, yeri geliyor 40 kuruŐ olarak, son 3 yıldır üreticilerimizin maliyetlerini bir nebze de olsun desteklemek gayesiyle bu destekleri veriyoruz. 2021 yılı için süt üreticilerimize 2,4 milyar lira destek ödemesi yaptık. Bu desteklerimizi sürdürmeye devam edeceğiz. Bu destek miktarının ne kadar olacağını Gıda Komitesinde ilgili kurumlarımızla karar veriyor olacağız." değerlendirmesinde bulundu.

Süt fiyatlarında asıl yetkilinin USK olduğunun altını çizen Pakdemirli, ilerleyen dönemlerde maliyetler çerçevesinde değerlendirmelerin yapılacağını anlattı.

"Devletin elini tamamen çekmesini beklememek gerekiyor"

Pakdemirli, üretici ve tüketici odaklı çalışmalar yaptıklarını belirterek şunları kaydetti: "Üreticilerimiz sürdürülebilir bir şekilde üretmek zorundalar, bunun altında kar etmedikleri bir durumu sürekli olarak götürmelerine imkan yok. Üreticilerimiz sürdürülebilir bir şekilde üretecekler, tüketicilerimiz de doğru kalitedeki ürünü doğru fiyatla satın almak durumunda. Bu dengeyi de koruyacak bir mekanizma içerisinde olmamız gerekiyor. O yüzden devletin etten, süttten tamamen elini çekmesini beklememek gerekiyor. Biz özellikle hem üretici tarafımızı hem tüketici tarafımızı çok ciddi şekilde izliyoruz. Buralarda zincirde kırılmalar olduğu zaman biz de müdahale ediyoruz."

Süt ihracatına da değinen Pakdemirli, bu yıl süt tozu ihracatının geçen yıla göre yaklaşık 2 kat artarak 120 milyon dolar seviyesine ulaştığını vurguladı. Pakdemirli, sütün paketli ürünler olarak ihraç edilmesinin ülke ekonomisine daha çok faydası olduğunu ve bu alanda ihracatı arzu ettiklerini sözlerine ekledi.

Bakan Elvan: Herkesin büyümeden faydalanması temel önceliğimiz

Yüzde 7,4'lük 3. çeyrek büyüme verisini değerlendiren Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan, "Ücretli kesimin milli gelirden aldığı payı artırmak için gerekli adımlar atılacaktır" dedi.

Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan, ücretli kesimin milli gelirden aldığı payı artırmak için gerekli adımların atılacağını belirterek, "Vatandaşlarımız müsterih olsun, herkesin büyümeden en iyi şekilde faydalanması temel önceliğimizdir." ifadelerini kullandı.

Elvan, Twitter hesabından, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan bu yılın 3'üncü çeyrek büyüme rakamlarına ilişkin değerlendirmede bulundu.

Dış talebin büyümedeki etkisine dikkati çeken Elvan, şunları kaydetti:

"Dış talebin verdiği önemli katkıyla 2021'in üçüncü çeyreğinde yıllık yüzde 7,4 oranında büyüdük. Ücretli kesimin milli gelirden aldığı payı artırmak için gerekli adımlar atılacaktır. Vatandaşlarımız müsterih olsun, herkesin büyümeden en iyi şekilde faydalanması temel önceliğimizdir."

Brent petrolün varil fiyatı 70 doların altına düştü

Brent petrolün varil fiyatı, COVID-19 Omicron varyantının küresel ekonomik toparlanma ve petrol talebini olumsuz etkileyeceğine yönelik endişelerle, uluslararası piyasalarda 70 doların altına indi.

Dün, günü 73,22 dolar seviyesinde tamamlayan Brent petrolün varil fiyatı, bugün saat 19.46 itibarıyla kapanışa göre yüzde 4,99 düşüşle 69,56 dolardan işlem gördü. Böylece, Brent petrolün varil fiyatı 68,53 dolardan satıldığı 24 Ağustos'tan sonraki en düşük seviyeyi gördü.

Batı Teksas türü (WTI) ham petrolün varili 66,36 dolardan alıcı buldu.

Petrol fiyatlardaki sert düşüşte, Omicron varyantı sonrası bazı ülkelerin uçuş yasaklarını devreye alması ve olası kapanmalara yönelik endişeler etkili oluyor.

Güney Afrika Cumhuriyeti'nde 25 Kasım'da Dünya Sağlık Örgütü'nce "Omicron" olarak isimlendirilen B.1.1.529 varyantının tespit edildiği bildirilmişti. Türkiye'nin de aralarında bulunduğu çok sayıda ülke, Omicron varyantı nedeniyle Güney Afrika'ya seyahat yasağı uygulama kararı almıştı.

Brent petrolün varil fiyatı, geçen hafta cuma günü COVID-19'un Omicron varyantına ilişkin ilk haber akışının ardından günlük yüzde 11,55 düşüş kaydederek 72,14 dolara kadar gerilemişti.

Merkez Bankası'ndan aylar sonra 128 milyar dolar yanıtı

Merkez Bankası 128 milyar doların nereye harcandığı sorusuna CİMER üzerinden cevap verdi. MB verdiği yanıtta, rezervlerin pandemide, ekonomide artan sermaye çıkışları ve daralma nedeniyle, piyasada oluşan döviz likidite ihtiyacının karşılanması için harcandığını duyurdu. Rezervlerin üretim, istihdam ve ihracatı desteklemek için satıldığı açıklamasını değerlendiren ekonomist Kerim Rota, "Aynı Merkez Bankası şimdi tam tersi bir politikayla TL'yi değersizleştirmeye çalışıyor" yorumunda bulundu.

DW Türkçe'den Alican Uludağ

CİMER üzerinden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na (TCMB) muhalefetin sık sık gündeme getirdiği "128 milyar dolar nerede?" sorusunu 16 Nisan 2021'de sordu. Merkez Bankası yaklaşık 7,5 ay sonra bu soruya yanıt verdi. TCMB'den yapılan açıklamada, 128 milyar doların "Türkiye'de artan sermaye çıkışları, azalan doğrudan yatırımlar, turizm ve ihracatta yaşanan hızlı daralma nedeniyle ekonomide yüksek tutarda döviz talep fazlası ortaya çıkması" nedeniyle satıldığı savunuldu. Merkez Bankası satılan rezervlerle piyasanın döviz likidite ihtiyacının karşılandığını ileri sürdü.

Kasım 2020'de Instagram üzerinden istifasını duyuran eski Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın Merkez Bankası rezervlerini yerel seçimler öncesinde

dolardaki yükselişi frenlemek için satılmasına göz yumduğu ekonomistler ve **muhalefet tarafından sık sık gündeme** getiriliyordu.

128 milyar doların akıbetini soran muhalefete iktidar kanadından çelişkili yanıtlar gelmişti. **Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan yaptığı açıklamada**, rezevrlerin Merkez Bankası'nın kasasında durduğunu söylerken, başka bir açıklamada koronavirüs salgını nedeniyle vatandaşların durumu iyileştirmek için satıldığını ifade etmişti.

MERKEZ BANKASI: SALGINDA HARCANDI

Merkez Bankası CİMER üzerinden verilen yazılı yanıtta, dünyada daha önce görülmeyen bir krize yol açan koronavirüs salgının tüm ülkeleri olağan dışı tedbirler almak mecburiyetinde bıraktığı savunuldu. Merkez Bankası, verdiği yanıtta 128 milyar doların satılmasının gerekçesini şöyle savundu:

"Diğer gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de bu dönemde artan sermaye çıkışları, azalan doğrudan yatırımlar, turizm ve ihracatta yaşanan hızlı daralma nedeniyle ekonomide yüksek tutarda döviz talep fazlası ortaya çıkmıştır. Ek olarak mevcut jeopolitik konjonktürün de yarattığı baskılar, makro finansal istikrarı sağlamak üzere ekonomide döviz likidite ihtiyacının karşılanması gerekliliğini doğurmuştur. Bu nedenlerle finansal istikrarın korunması, ödemeler dengesi finansmanı ve döviz arz-talep dinamikleri kapsamında işlemler gerçekleştirilmiştir."

Satılan 128 milyar dolarla reel sektör, finans kesimi ve kamu kurumlarının ihtiyacı için kullanıldığını süren Merkez Bankası açıklamasına şöyle devam etti:

"Bu sayede ülkemiz ekonomisinin üretim, istihdam ve ihracat kapasitesi korunmuş, reel sektörün, finansal kesimin ve kamu kurumlarının döviz likiditesine erişim ve dış ödemeler noktasında herhangi bir sorunla karşılaşmaması için gerekli tedbirler alınmıştır"

KERİM ROTA: O GÜN TL'Yİ KORUMAYA ÇALIŞAN İKTİDAR BUGÜN TERSİNİ SAVUNUYOR

128 milyar dolar rezervin Merkez Bankası tarafından satıldığını ortaya ilk çıkaran isimlerden **Gelecek Partisi Ekonomi Politikaları Başkanı, bankacı Kerim Rota**, Merkez Bankası'nın bu yanıtının iktidarın mevcut ekonomi politikalarıyla çeliştiğini kaydetti. Yanıtın önemli cümleler barındırdığını belirten Rota, bunlardan ilkinin bu işlemlerin üretim, istihdam ve ihracatı desteklemek için yapıldığı iddiası olduğunu kaydetti. Rota, "Bunu çok ilginç buldum. Henüz aradan bir sene geçti bu 128 milyar dolar meselesinden üzerinden. Şimdi üretim, istihdam ve ihracatın desteklenmesi için tam tersi bir politikanın, yani Türk parasının değersizleştirme politikasını yine aynı iktidar yapıyor" dedi.

Merkez Bankası'nın bu işlemleri likidite sağlamak için yaptığını savunmasını da eleştiren Rota, "Oysa Merkez Bankası'nın biliyorsunuz likidite sağlamak için birçok

aracı var, döviz satmak bunlardan en sonuncusu olması gereken ve en kısa olması gereken. Oysa bu ilk seçenek ve en uzun süreli seçenek olarak merkez bankasınca tercih edildi" değerlendirmesini yaptı.

Kerim Rota, kamu kurumlarının döviz ihtiyaçlarını Merkez Bankası'ndan Hazine yoluyla sağlamak için kanuni bir alt yapıya sahip olduğuna dikkat çekti. Bu nedenle bunun için kapı arkasından işlem yapmaya gerek olmadığını ifade eden Rota, "Net şekilde Hazine, Merkez Bankası'ndan bu dövizleri satın alabilir ve bu işlemleri kamuya açıklayabilirlerdi. Bunu yapmamışlar" dedi.

Kerim Rota, bu dönemde bankaların ve aracı kurumların ciddi anlamda döviz alım satımı yapmadığını belirtti. Merkez Bankası'nın yanıtında "finansal kesim" diyerek vatandaşın dövize olan kısıtlanan tercihinin üzerini peçelediğini kaydetti.

DİSK, TÜRK-İŞ ve HAK-İŞ'ten asgari ücret açıklaması

Hak-İş, Türk-İş ve DİSK tarafından eş zamanlı yapılan ortak açıklamada talep ve beklentileri sıraladı.

2022 yılında geçerli olacak asgari ücreti belirlemek üzere ilk toplantı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çağrısıyla 1 Aralık 2021 Çarşamba günü (yarın) sosyal tarafların katılımıyla yapılacak.

Hak-İş, Türk-İş ve DİSK tarafından eş zamanlı yapılan ortak açıklamada, "Günün ekonomik ve sosyal koşullarına göre işçinin ve ailesinin insanca yaşamasını mümkün kılacak ve insanlık onuruyla bağdaşacak asgari ücret belirlenmelidir" ifadelerine yer verildi.

İŞTE TALEP VE BEKLENTİLER

Asgari ücret net olarak açıklanmalıdır.

Bu ücretten yapılacak vergi, sosyal güvenlik vb. kesintiler net tutarın üzerine ilave edilmeli ve yıl boyunca asgari ücret açıklanan bu net ücretin altına düşmemelidir.

Asgari Geçim İndirimi (AGİ) işçinin medeni durumuna göre ayrıca ilave edilmelidir.

Tüm ücretlerin asgari ücrete tekabül eden kısmı vergiden muaf olmalıdır.

Gelir vergisi tarifesi en az yeniden değerlendirme oranında artırılmalıdır.

Ayrıca ücretliler için damga vergisi uygulaması kaldırılmalıdır.

Asgari ücret sonrası ilk vergi basamağı için uygulanacak oran da yüzde 10 olmalıdır.

İşçi SGK prim payı 5 puan düşürülerek bütçeden karşılanmalıdır.

Ortak açıklamada şöyle denildi:

"Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Anayasası'nın girişinde, "işçinin ve ailesinin yalnızca geçimini temin eden ücret, insanca yaşamaya yeterli bir ücret değildir. Hâlbuki işçinin insanca yaşaması için yeterli ücrete sahip olması gerekir" ifadesine yer verilmiştir.

Üç İşçi Konfederasyonu "insan onuruna yaraşır bir asgari ücret" belirlenmesi taleplerini bir araya gelerek ortaklaştırmıştır. Özellikle sendikasız işçilerin önemli bir bölümünün temel sorunu olan asgari ücretin, belirlediğimiz ve savunduğumuz ilkeler doğrultusunda karara bağlanması büyük önem taşımaktadır.

Ücretli çalışanların yarıya yakını asgari ücret ve civarında bir gelir elde etmektedir. Sosyal güvenlik primine esas ortalama kazanç da asgari ücretin biraz üzerindedir. Asgari ücret belirleme çalışmaları sadece ücretli kesimi değil toplumun tümünü yakından ve doğrudan ilgilendirmektedir. Sadece asgari ücret alanlar değil; asgari geçim indirimi, işsizlik ödeneği, kısa çalışma ödeneği, engelli ve yaşlılık aylığı ile bakım yardımı, genel sağlık sigortası, bireysel emeklilik, sosyal güvenlik borçlanması, sosyal güvenlik alt ve üst primlerinin belirlenmesi gibi çok geniş bir alanı kapsamaktadır.

Ekonomide özellikle son dönemde döviz kurlarında yaşanan olağanüstü dalgalanma ve başta gıda ve kira olmak üzere temel mal ve hizmet fiyatlarında görülen artışlar, emeğinden başka hiçbir geliri olmayan ücretli çalışanların satın alma gücünü geriletmiştir.

Bu nedenle, 2022 yılında geçerli olacak asgari ücretin, ekonomide yaşanan gelişmeler de dikkate alınarak, insana yakışır bir yaşam düzeyini sağlayacak şekilde tespit edilmesi gereği ortak düşüncemizdir.

Asgari ücret, emeğe gösterilen saygının bir ölçüsüdür. Sosyal devlet anlayışı çerçevesinde, gelir dağılımında adaleti ve iyileştirmeyi temel alan, refahın geniş kitlelere yayılmasını amaçlayan bir yaklaşımla tespit edilmesi toplumsal huzur ve iş barışının sağlanması için gereklidir.

Üç İşçi Konfederasyonu "aileleri ile birlikte insan onuruna yaraşır bir asgari ücret" belirlenmesi taleplerini yineleyerek bir kez daha bir araya gelmiştir.

Anayasamız devlete “çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alma” görevi vermektedir. Ayrıca, asgari ücretin tespitinde “çalışanların geçim şartları ile ülkenin ekonomik durumu da göz önünde bulundurulur” denilmektedir.

Asgari ücret bir pazarlık ücreti değildir. İşçinin ailesiyle birlikte insanca yaşamasını sağlayacak gelirdir. Asgari ücretin belirlenmesi müzakerelerinde göz önünde tutulması gereken öncelikli husus, çalışanların karşı karşıya bulundukları geçim koşullarıdır. Çalışanlar, yaşanan ekonomik sıkıntıların nedeni değil mağdurdur ve “ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum” gerekçesiyle asgari ücretin düşük belirlenmesi kabul edilemez.

Ülkemizdeki asgari ücret düzeyi AB üyesi tüm ülkelerin gerisine düşmüştür. Küresel pazarlar ile rekabet edebilmek adına emek kesiminin talepleri görmezden gelinmemelidir. Türkiye’nin rekabet şartlarını düşük ücret politikasıyla sağlamak doğrultusunda bir anlayışı olmamalıdır.

Bugün ücretliler üzerinde dayanılmaz boyutlarda vergi yükleri bulunmaktadır. Türkiye’de gelir vergisi mükelleflerinin büyük çoğunluğu ücret geliri elde edenlerdir. Kaldı ki, hem doğrudan gelir ve kazanç üzerinden hem dolaylı olarak mal ve hizmet alımında yapılan zorunlu ihtiyaç harcamalarından dolayı günlük yaşantısının her aşamasında vergiye maruz kalınmaktadır.

Ücretli çalışanların net ücreti, vergi dilimlerindeki artışlar nedeniyle ilerleyen aylarda düşmektedir. Asgari ücret alan işçiler bile yılın son dört ayında eksik ücret almak durumunda kalmaktadır. Asgari ücrette gelir vergisi nedeniyle meydana gelen gerilemenin telafi edilmesi uygulaması, sadece asgari ücretle çalışan bekâr işçiler için geçerlidir. Evli, üç çocuklu ve eşi çalışmayan bir işçi yılbaşında elde ettiği ücret düzeyini yılsonunda alamamaktadır. Bu işçinin yılın toplamı itibarıyla kaybı devam etmektedir. Mevcut bu uygulamayla aile korunmamaktadır.

Ücretli çalışanlar için vergi matrahı farklılaştırılmalıdır. 2002 yılında gelir vergisi tarifesi brüt asgari ücretin 17,1 katı iken, günümüzde 6,7 katına gerilemiştir. Tüm ücret gelirlerinde, asgari ücrete denk gelen kısmına kadar olan tutarın vergi dışı bırakılması yönünde sosyal taraflar arasında görüş birliği oluşmasına rağmen - şimdiye kadar- herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

İşverenin sosyal güvenlik primi düşürülmüş ve buradan doğan milyarlarca liralık gelir kaybı Hazine tarafından karşılanmaktadır. Ancak işçilerin sosyal güvenlik priminde bir indirim yapılmamıştır. Sosyal devletin koruyucu vasfı öncelikle düşük gelirli olan ücretli çalışanlar için olmalıdır.

Bu çerçevede; işçi temsilcileri, “insan onuruna yakışır” bir düzeyde asgari ücret belirlenebilmesi için, Komisyon çalışmaları sırasında temel alınması gereken ilkeleri aşağıdaki biçimiyle savunmaktadır:

Asgari ücretin saptanmasında Anayasa’da yer alan “geçim şartları” yaklaşımına öncelikle uyulmalıdır. Günün ekonomik ve sosyal koşullarına göre işçinin ve ailesinin insanca yaşamasını mümkün kılacak ve insanlık onuruyla bağdaşacak asgari ücret belirlenmelidir.

Asgari ücret net olarak açıklanmalıdır. Bu ücretten yapılacak vergi, sosyal güvenlik vb. kesintiler net tutarın üzerine ilave edilmeli ve yıl boyunca asgari ücret açıklanan bu net ücretin altına düşmemelidir. Asgari Geçim İndirimi (AGİ) işçinin medeni durumuna göre ayrıca ilave edilmelidir.

Tüm ücretlerin asgari ücrete tekabül eden kısmı vergiden muaf olmalıdır. Gelir vergisi tarifesini en az yeniden değerlendirme oranında artırılmalıdır. Ayrıca ücretliler için damga vergisi uygulaması kaldırılmalıdır. Asgari ücret sonrası ilk vergi basamağı için uygulanacak oran da yüzde 10 olmalıdır.

Asgari ücret, herhangi bir ayırım yapılmadan yine ulusal düzeyde tek olarak ve yıllık belirlenmelidir. İşçilerin arasında nitelik, kıdem, işin mahiyeti gibi ekonomik amaçlı değerlendirmelerin tümünden bağımsız olarak ele alınmalıdır.

Asgari ücret, ekonomik ölçülerin ötesinde sosyal bir ücret olarak kabul edilmeli ve bu özelliği temel alınarak belirlenmelidir.

Devlet çalışanları arasında ayırım yapmamalı, kamuda geçerli en düşük aylık tutarını asgari ücret belirlenirken de dikkate almalıdır.

Asgari ücret ile bağlantılı olarak ve günümüz ekonomik koşullarını da dikkate alarak;

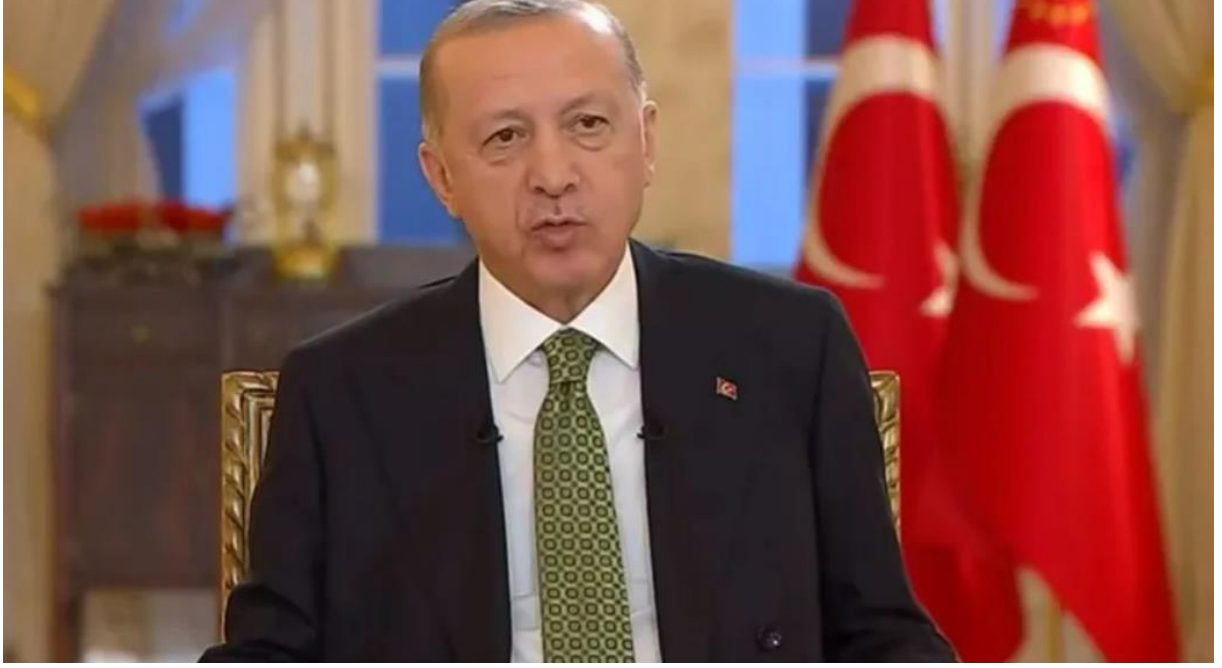
İşverenlere sağlanan sosyal güvenlik prim desteğinin benzeri bir destek işçilere de verilmeli ve işçilerin sosyal güvenlik haklarında bir kayıp yaratmayacak şekilde işçi SGK prim payı 5 puan düşürülerek bütçeden karşılanmalıdır.

“Sosyal Devlet” ilkesi gereği memurlara çalışmayan eş için ödenen “aile yardımı” işçiler için de uygulamaya konulmalıdır.

Sendikal örgütlenmenin önündeki engeller kaldırılmalı ve asgari ücret teşviki sadece sendikal örgütlenmenin olduğu işyerleri için uygulanmalıdır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: İşçimizi enflasyon ve fiyat artışının olumsuz etkisinden kurtaracağız

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Asgari ücret çalışmasında işçimizi enflasyondan ve fiyat artışının olumsuz etkisinden kurtaracağız." dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın konuşmasından önemli satırbaşları:

"Türkiye özellikle bu 3 çeyrekte de çok farklı bir ayrışma ortaya koydu. Yıl sonu itibariyle de bu pozitif ayrışmayı devam ettireceği inancındayız. Sadece biz değil, OECD'de söylüyor.

Faizi düşürmek suretiyle yatırım, istihdam üretim, ihracat büyüme... Bu 4 anabашlık bize büyümeyi getirecek.

Bizim tahminimiz asgari 10 ama bu 10'un üzerine çıkabilir. Bazı dostlarımız 10'un üzerine çıkabileceğimiz düşüncesini bizimle paylaşıyor.

Yıl sonu itibariyle enflasyonla kendisini gösterecek.

Faiz sebep enflasyon neticedir

Faiz sebep enflasyon neticedir. Faizi şu anda düşüyoruz, enflasyonun da düştüğünü hep birlikte göreceğiz.

Yeni ekonomi modeliyle, yüksek faiz verecek sıcak para çekme politikasını elimizin tersiyle itiyoruz. Düşük faizle, üretimi ve ihracatı destekleyeceğiz.

İhracatta çok iyi konumdayız. Şu anda 215-220 milyar dolarlara çıktık, yıl sonuna kadar bu 220'nin üzerine çıkacak. Bunlar Türkiye'nin ihracattaki rekoru.

Biz şu anda daha öncede olduğu gibi bu kritik dönemde iki önemli destek paketi hazırladık. İstihdama destek paketi ve imalata dayalı ithal destek paketi.

Küçük ve orta işletmelere yönelik 50 kişinin altında çalışanı olan firmalara istihdama olan katkılara yönelik ödemeler yapıyoruz.

50 bin yeni istihdamın önünü açmak istiyoruz. Özellikle 3-4-5 ve 6'ncı teşvik bölgelerinde yer alan 58 il ve ilçelerinde yatırım yaparak istihdam oluşturacak girişimcilere Hazine destek kredi Fonu ve Sanayi Bakanlığı'mızın vereceği 7 puana kadar kredi vereceğiz.

Zengini zengin yapan modern faizciliktir. Türkiye'nin ekonomide temel göstergeleri çok güçlü. Bizim ekonomik verilerimiz de gayet iyi. Biz buradan geriye dönmeyeceğiz.

Türkiye'nin güçlü ekonomik dinamiklerine güvenen yabancı yatırımcılar için uzun vadeli yatırımın zamanıdır. Yabancı yatırımcıların büyük ölçekli yatırımlar için harekete geçtiğini görüyoruz.

Asgari ücret artışı ne kadar olacak sorusu

Asgari ücret üçlü komisyon tarafından belirlenir, bakanımızla ve ilgili arkadaşlarımızla bu için müzakeresini yaptık. Asgari ücret bizimle arttı. Asgari ücretin reel değerinin artması işçilerimizin satın alma gücünün yükseldiğinin göstergesidir.

İşçilerimiz satın alma güçlerini yükseltmeye devam edeceğiz. Asgari ücret çalışmasında da işçimizi enflasyondan ve fiyat artışının olumsuz etkisinden kurtaracağız."

Dünya Erdoğan'ın konuşmasını böyle gördü: Tehlike deney...

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın dün akşam yaptığı konuşmayla Türk lirasında bir kez daha sert değer kaybı yaşanırken, uluslararası basın kuruluşları da konuşmaya sayfalarında geniş yer ayırdı. Reuters, Erdoğan'ın tehlikeli deneyinin kendi siyasi geleceğini de riske attığını yazarken, Bloomberg, Merkez Bankası'nın zor durumda kaldığını belirtti.

30 Kasım 2021 tarihi Türk lirası için yeni bir kara gün olarak tarihe geçerken, gelişmeler yurt dışında da yakından takip ediliyor.

Dün gün içinde zaten para politikasına ilişkin endişeler ve Omicron varyantının etkileriyle değer kaybeden TL, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın seçime kadar faiz indirimlerine devam edecekleri mesajı vermesi ve ABD Merkez Bankası Başkanı (Fed) Jerome Powell'ın para politikasında sıkılaşma takvimini öne çekebileceklerini ilan etmesiyle rekor düşük seviyelere geriledi.

Reuters verilerine göre dolar/TL'de dün 14 seviyesi görüldü.

Yurt dışında birçok basın kuruluşu, dün geceyi okurlarına aktardı.

BLOOMBERG: MERKEZ’İ ZOR DURUMA DÜŞÜRDÜ

ABD merkezli ünlü finans ajansı Bloomberg, Erdoğan’ın “Seçim öncesine kadar ciddi manada faizin düştüğünü, kurda olumlu iyileşme olduğunu göreceğiz” sözünü başlığa taşıyarak dün geceyi aktardı.

Erdoğan’ın yeni ekonomi politikasından dönüş olmayacağı yönündeki sözleri de haberde yer bulurken, bu politikanın ağırlığını rekor düşük seviyelere düşen TL’nin çektiği belirtildi.

Bloomberg, Erdoğan’ın dün akşamki sözlerinin, aralıkta faiz indirimlerine son vermeyi değerlendireceğini ilan eden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nı da zor durumda bıraktığını vurguladı.

Haberde ayrıca, Erdoğan’ın konuşmasıyla TL’nin dolar karşısındaki kaybının yüzde 8,1’i bulduğu aktarıldı.

REUTERS: ERDOĞAN’IN TEHLİKELİ DENEYİ

İngiliz haber ajansı Reuters, dün geceyi “Erdoğan’ın tehlikeli deneyi karşısında dolar/TL 14’e vurdu” başlığıyla aktardı.

Erdoğan’ın yaygın eleştirilere ve artan enflasyona rağmen agresif faiz indirimlerine devam mesajıyla TL’nin dolar ve euro karşısında rekor düşük seviyelere gerilediğini aktaran ajansı, Fed Başkanı Jerome Powell’in şahin mesajlarının da doları güçlendirdiğini, mevcut politikanın Türkiye ekonomisi ve Erdoğan’ın kendi siyasi geleceği için riskli olduğunu vurguladı.

TL’de yıl başından bu yana değer kaybının yaklaşık yüzde 45 olduğunu aktaran ajans, liradaki değer kaybının Türklerin kazançlarını ve tasarruflarını aşındırdığını, hane bütçelerinin sarsıldığını, bazı ithal ilaçların zorlukla bulunabildiğini yazdı.

Açıklanan çiğ süt fiyatı inek kesimini durdurur mu?

Ali Ekber YILDIRIM

01 Aralık 2021 Çarşamba

Çiğ süt üreticileri uzun bir süreden beri artan yem fiyatları ve diğer girdilerdeki maliyet artışı nedeniyle zarar ediyor, süt ineklerini kesime göndermek zorunda kalıyordu.

Gıda Komitesi tarafından 16 Haziran 2021 tarihinde belirlenen ve Ulusal Süt Konseyi tarafından açıklanan litre başına 3 lira 20 kuruşluk çiğ süt referans fiyatı artırılmadığı için yetiştiriciler çaresizdi.

Bir süreden beri seslerini duyurmak için ciddi çaba gösteren üreticilerin baskısı ile 29 Kasım günü önce Gıda Komitesi toplandı. Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan, Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli ve ilgili bürokratların katılımı ile toplanan Gıda Komitesi, çiğ süt fiyatının belirlenmesi ve açıklanmasını Ulusal Süt Konseyi'ne bıraktı.

Aynı günün akşamı toplanan Ulusal Süt Konseyi Yönetim Kurulu, 3.5 saat süren toplantı sonrasında çiğ süt referans fiyatının litre başına 3 lira 20 kuruştan 4 lira 70 kuruşa çıkarılmasına karar verdi. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenen litre başına 20 kuruşluk destekleme primi ise artırılmadı. Böylece çiğ süt referans fiyatı yaklaşık yüzde 47 oranında artışla 3,2 liradan 4,7 liraya yükselmiş oldu. Çiğ süt fiyatındaki bu artış inek kesimini durdurabilir mi?

Sabit fiyat yerine süt yem paritesi kriteri geldi

Bu soruya yanıt vermeden önce, Ulusal Süt Konseyi'nin çiğ süt referans fiyatını belirlendiği toplantıda alınan kararların detayına bakmakta yarar var. Ulusal Süt Konseyi, 10 yılı aşkın bir süreden beri çiğ süt fiyatını belirliyor. Çiğ süt referans fiyatı genellikle 6 aylık sürelerle sabit tutuluyordu. Bu süre zarfında yem başta olmak üzere artan maliyetler çiftçinin sırtına biniyor ve süt fiyatına yansıtılamıyordu.

İlk kez 2017 yılı sonunda Ulusal Süt Konseyi'nin belirlediği fiyata hükümet tarafından müdahale edildi. Gıda enflasyonunu artıracak gerekçesi ile belirlenen çiğ süt fiyatı

açıklanamadı. 31 Ocak 2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan “Çiğ Sütün Sözleşmeli Usulde Alım Satımına İlişkin Yönetmelik” değişikliği ile çiğ süt fiyatı belirleme yetkisi Ulusal Süt Konseyi’nden alınarak Gıda Komitesi’ne verildi. Yeni uygulamada Gıda Komitesi fiyatı belirliyor, Ulusal Süt Konseyi ise bu fiyatı kamuoyuna açıklıyordu. Önceki gün yapılan toplantı ile çiğ süt fiyatının belirlenmesi ve açıklanması yeniden Ulusal Süt Konseyi’ne geçmiş oldu.

Ayrıca sabit fiyat yerine süt yem paritesine göre fiyat belirlenmesi kararlaştırıldı. Buna göre açıklanan litre başına 4 lira 70 kuruşluk çiğ süt alım fiyatı 1.1 paritenin altına düşerse konsey yeniden toplanacak ve fiyatı revize edecek.

Yapılan hesaplamalara göre şu anda 1 litre çiğ sütün maliyeti ortalama 4 lira civarında. Bu nedenle belirlenen 4,70 lira +20 kuruşluk destekleme primi ile birlikte litre başına 4,90 liralık fiyat yakın zamanda tekrar revize edilmesi gerekecek. Çünkü yem fiyatlarındaki artış devam edecek gibi görünüyor.

Parite ne demek?

Uluslararası kabul gören süt yem paritesine göre yetiştirici 1 litre süt sattığında bununla 1.5 kilo yem alabilmeli. Türkiye’de bu parite uzun yıllardan beri 1.3 olarak kabul ediliyor. Yani 1 litre süt ile 1.3 kilo yem alınması öngörülüyor. Ulusal Süt Konseyi önceki gün yaptığı toplantıdan sonra pariteyi 1.1 olarak deklare etti. Yani üretici 1 litre süt ile 1.1 kilo yem alamazsa konsey toplanacak ve süt fiyatını artıracak.

Üreticinin zarar etmemesi ve süt ineklerinin kesilmemesi için paritenin en az 1.3 olarak kalmalıydı. Amerika’da ve diğer bazı ülkelerde parite 2 civarında. Dolayısıyla süt hayvancılığının sürdürülebilmesi için Türkiye’de de süt yem paritesinin en az 1.3 olması gerekiyor. Üretici 1 litre süt ile 1.3 kilo yem alabilmeli.

Referans fiyat çiftçinin cebine giren para değil

Ulusal Süt Konseyi’nin açıkladığı fiyat çiğ süt için taban veya tavan fiyat değil. Referans fiyattır. Bu nedenle üreticilerin büyük bölümü açıklanan litre başına 4,7 liralık fiyattan sütünü satamayacak. Sütün büyük bölümü litre başına 4-4.3 liradan satılır. Bu nedenle çiğ süt fiyatında yapılan yaklaşık yüzde 47’lik artışa bakarak çiğ süt üreticisinin çok para kazanacağını düşünenler yanılıyor.

Yeme zam gelmezse fiyat iyi

Dövizdeki artış devam ederse ve yem hammaddelelerindeki fiyat artışları sürerse yakın zamanda yem fiyatı zamlanır. Yeme zam gelince parite 1.1’in altına iner ve tekrar fiyat belirlenmesi gerekecek. Bu o kadar uzun bir zamanda olmayacak. Öyle görünüyor ki, bundan sonra Ulusal Süt Konseyi daha sık toplanacak, daha aktif çalışacak ve fiyat değişimleri daha çok yaşanacak.

Açıklanan çiğ süt fiyatı inek kesimini durdurur mu? sorusuna gelince gönül rahatlığı ile "evet, inek kesimi durur" diyemeyiz. Fakat üreticiye bir nefes aldıracağı kesin. Ulusal Süt Konseyi’nin litre başına 4 lira 70 kuruşluk referans fiyatı açıklamasından

sonra konuştuğum birçok üretici, sosyal medyadan aldığım mesajlar üreticinin fiyattan memnun olduğu yönünde. Memnuniyet belirtildikten sonra kurulan ilk cümle, "yem fiyatları artmazsa fiyat iyi, yem artarsa hemen fiyata yansıtılmalı" oluyor genelde.

İçme sütü, yoğurt, peynir ayran, tereyağı zamlanacak

Çiğ süt fiyatındaki yüzde 47 oranındaki artış süt ürünlerine mutlaka zam olarak yansıtılacak. Süt sanayicileri, mandıralar aldıkları çiğ süte daha yüksek ödeme yapacaklar ve bu da üretim maliyetini artıracak. Ayrıca, enerji, ambalaj başta olmak üzere diğer girdilerdeki artışın faturası mutlaka fiyatlara yansıtılacak.

Bu nedenle içme sütü, peynir, ayran, yoğurt, tereyağı gibi süt ürünlerine yakın zamanda zam gelmesi bekleniyor.

Besiciler Unutulmasın

Çiğ süt referans fiyatındaki artış şimdilik üreticileri memnun etmiş görünüyor. Ancak, et hayvancılığı yapan besiciler için herhangi bir adım atılmadı. Besiciler 50 liranın üzerinde olan 1 kilo karkas eti maliyetinin altında satmak zorunda kalıyor. Süt hayvancılığında olduğu gibi besicilikte de en önemli sorun artan yem fiyatları.

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, haziran ayında Haber Türk televizyonunda katıldığı programda besicilerin maliyetin altında karkas et satmak zorunda kaldığını itiraf etmişti. O günden bu yana yem fiyatları defalarca arttı. Et fiyatı konusunda hiç bir adım atılmadı. Besicilerin yetiştiriciliğe devam etmesi için mutlaka ilave destek sağlanmalı ve zarardan kurtarılmalı.

Özetle, et ve süt fiyatlarını önümüzdeki günlerde daha çok konuşacağız. Ulusal Süt Konseyi'nde atılan adımların devletin sağlayacağı desteklerle sürdürülebilir hale getirilmesi gerekiyor.

İrfan Donat

Growtech Fuarından tarım notları

Geçen hafta Cuma günü Antalya'daydık.

Growtech Uluslararası Sera, Tarım Teknolojileri ve Hayvancılık Ekipmanları Fuarına katıldık.

25 ülkeden 510 firmanın katılım sağladığı bu fuar, dünyanın en büyük örtü altı tarım sektörü fuarlarının başında gösteriliyor.

Fuarda Sera & Sulama Teknolojileri", "Tohumculuk", "Bitki Besleme ve Koruma", "Tarım Makinaları" ve "Hayvancılık" olmak üzere toplam 5 kategoride sektör paydaşları aynı çatı **altında** bir araya geldi.

GÜNDEM EKONOMİ, GÖZLER DOLAR VE EURO'DA

Öncelikle şunu belirtelim.

Pandemi dolayısıyla geçen yıl ertelenen fuara, bu yıl ilgi oldukça yüksekti.

Hem katılım sağlayan firmalar hem de ziyaretçiler organizasyondan memnun gözüküyordu.

Stantları gezerken firma yetkilileri ile sohbet ettik.

Fuara katılan sektörün tüm paydaşlarının istisnasız ortak gündemi ekonomi, sorunu ise "öngörülemezlik".

Fuarı dolaşırken, sektörün ortak kaygılarını yansıtan bazı cümleleri not ettik.

Firma yetkilileri, son dönemde ekonomik gelişmeler ışığında kurda yaşanan sert hareketlerin işlerini zora soktuğunu ifade ederek, “Ne aldığımızı biliyoruz, ne de sattığımızı... Artık hammadde fiyatlarındaki anlık değişimi yakalayamıyoruz. Hammaddeye erişim sıkıntısı yaşamaya başladık... Hesap, kitap yapamıyoruz... Ürünleri satmaya korkar olduk çünkü yerine mal koymakta zorlanıyoruz... Fuarda üründen çok dolar ve euro konuşur hale geldik” şeklinde yorumlarda bulundu.

Fuarı gezen başta çiftçiler olmak üzere ziyaretçilerin de kaygıları çok farklı değildi.

Özellikle bizi gören bazı üreticilerimiz, hemen kolumuza girip anlatmaya başladı: “Maliyetlerimiz aşırı yükseldi. Böyle bir ortamda nasıl tohum, gübre, mazot ve ilaç olarak üretim yapacağız? Önümüzü görmekte zorlanıyoruz... Bu kadar yüksek maliyete kim katlanıp üretim yapar? Hadi üretim yaptık diyelim, ürünlerin satış fiyatının ne olacağı belli değil. Zamların ardı arkası kesilmiyor... Zarar edersek ne olacak? Bizim zararımızı kim karşılar? Artık çiftçiler de üretmekten çekinir hale geldi... Lütfen bunları ekranlarda konuşun, yazın...”

Deyim yerindeyse “bir dokunduk, bin ah işittik” ve verdiğimiz sözü tutarak sektörün kaygılarını buradan sizlere aktardık.

FUARDA ÖNE ÇIKANLAR

Bu yıl 20’ncisi düzenlenen fuarın mottosu “Keşfet, Büyüt, Kazan!”

Dolayısıyla bu yıl da stantları gezerken çok sayıda firmanın dikkat çeken ürünlerine, yeniliklere, Ar-Ge yatırımlarına şahit olduk ve ilginç bilgiler edindik.

Örneğin, tamamen yerli sermaye ile kurulan BMusa adlı gübre şirketi, deyim yerindeyse muz ağacının etinden, sütünden ve derisinden sonuna kadar faydalıyor.

Muz ağacı gövdesinden elde edilen sıvı ile katı gübre, ağaçtan geriye kalan posasından ise halat üreten firma, şimdi de muz ağacı gövdesinden elde edilen lifle organik saksı yapmaya hazırlanıyor.

Alın size inovasyon, geri dönüşüm ve sürdürülebilirlik adına güzel bir örnek...

Antalya, Alanya ve Anamur bölgesinden topladığı muz ağaçlarından farklı ürünler elde eden BMusa şirketinin genel koordinatörü Volkan Özkara, yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi verirken, sadece gübre değil aynı zamanda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’na bağlı bir geri dönüşüm tesisi olduklarını söylüyor.

Muz ağacının suyunu ve posasını tamamen dönüştürdüklerini belirten Özkara, katı gübre ve halattan sonra şimdi de muz ağacı lifinden saksı üretimine geçeceklerini anlatırken heyecanı gözlerinden okunuyor.

Organik saksı için Ar-Ge çalışmalarında sona gelindiğini kaydeden Özkara, “Muz ağacı posasından organik saksı yapacağız. Fideyi bu saksı ile toprağa dikeceksiniz. Böylece fide doğal ortamında kök salacak” diyor.

YÜKSEK VERİMLİ ERKENCİ MISIR

Tarımsal biyoteknoloji teknikleriyle meyve anacı üretmek amacıyla kurulan Biotek ise yeni ürünü Es Armandi mısırını Growtech Fuarı’nda görücüye çıkardı.

Şirket, yıllık 2.5 milyon ton meyve fidan anacı üretimi ile sektörde önemli bir konuma sahip.

Biotek Satış ve Pazarlama Sorumlusu Hüseyin Akıllı, “Danelik mısır grubunda yer alan ürün, GAP Bölgesinde buğday ve mercimekten sonra bölgede üretilen ikinci ürün olarak göze çarpıyor. Yüksek verimlilik özelliği ile ön plana çıkan Es Armandi çeşidi mısırımız erkenci olma özelliğine sahip. 15 Haziran ile 10 Temmuz arasında ekimi yapılan Es Armandi’yi Kasım ayında hasat ediyoruz” diye konuştu.

Küresel iklim değişikliğinin ekimden hasada kadar tüm dengeleri değiştirdiği bir ortamda bu çalışmaların önemi daha da artıyor.

Fuarda ayrıca farklı segmentlerde firma ve genç girişimcilerin start-up projelerinin yer aldığı yarışma sonunda tarım inovasyon ödülleri verildi.

Bitki Koruma, Sera ve Sulama Teknolojileri, Tarım Makinaları, Tarımsal Bilişim, Tohum ve Fide kategorilerindeki ödüller için 59 projenin yarıştığını öğreniyoruz.

Bunlar arasında beş tanesi ise ödüle layık görüldü. Ödül alan projeler arasında koyun yününden hayvansal menşeli aminoasit içeren gübre üretimi gerçekleştiren girişim de var, solar enerjili kompost makinası projesi sunan liseli gençler de...

KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE TARIMIN GELECEĞİ

Dört yıldır tarım sektörünün en önemli konularını gündeme taşıyan Growtech Tarım Sohbetleri’nde bu yıl “Küresel İklim Değişikliği ve Tarımın Geleceği” ana teması ile sektörün bugünü ve geleceğini konuştuk.

Moderatörlüğünü üstlendiğimiz panelde Sera Konstrüksiyon, Donanımı ve Ekipman Üreticileri ve İhracatçılar Derneği (SERKONDER) Başkanı Halil Kozan, Basınçlı Sulama Sanayicileri Derneği (BASUSAD) Başkanı Rahmi Çakarız, Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Süleyman Soylu ile sektörün nabzını tutma ve genel bir fotoğrafını çekme fırsatı bulduk.

“Tarlanın meselesi, mutfağın meselesi” gerçeğinden yola çıkarak, Türk tarımı için yakın dönemde neler yapılması, acil eylem planlarının neler olması gerektiğini konuştuk.

SERKONDER Başkanı Halil Kozan, Türkiye’de ‘sera’ denilince akla “İki direk bir naylon” geldiğini, bu algının artık değişmesi gerektiğini belirtti.

Kozan, “Dünya nüfusu her geçen gün artıyor. Üretim yapılan topraklar ve verimlilik konusu her geçen gün daha da önem kazanıyor. Küresel iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini yaşamaya başladığımız bir dönemde, seracılık ülkemizin en önemli potansiyel gücü. Ama maalesef sektörümüze karşı halen kırılmayan algılar var. Oysa modern seralar sayesinde yapılan üretimler ‘toprak üstü açık fabrika’ değerinde... Sektör olarak şu an sera kurma konusunda Avrupa ile yarışır ve rekabetçi durumdayız. Özellikle son 15 yılda sektörümüz çok büyük bir aşama kaydetti. Bugün Hollanda ile başa baş seralar yapabiliyoruz. Çok iyi otomasyon ve Ar-Ge birikimine sahip firmalarımız var ama yine de gereken ilgiyi göremiyoruz, ne kadar başarılı seralar yaptığımız anlatamıyoruz” serzenişinde bulundu.

Akıllı tarım uygulamaları sayesinde modern seraların iklimlendirilmesinin otomasyon sayesinde yapıldığını ve sürekli kontrol altında tutulduğu için verimliliğin arttığına dikkat çeken Kozan, özellikle soğuk bölgelerdeki modern seraların artması ve gelişmesi adına Türkiye’de jeotermal kaynakların büyük önem taşıdığına vurgu yaptı.

YATIRIMLARIN ÖNÜNDEKİ EN BÜYÜK ENGEL FİNANSMAN

Bu alanda yatırımların artması gerektiğini savunan Kozan, “Sera yatırımlarının artması ülke ekonomisi ve geleceği için stratejik bir öneme sahip. Yatırımcıların desteklenmesi gerekiyor. Fizibil olabilmesi için sera yatırımlarının soğuk bölgelerde yapılması çok doğru. Çünkü soğuk bölgelerde metrekareden bir sezonda 60 kilogram, sıcak bölgelerde ise bunun yarısı kadar ürün alınır. Soğuk bölgelerdeki sera yatırımlarının en büyük maliyeti ise ısıtma gideri oluyor. Bu noktada jeotermal ucuz bir enerji kaynağı. Ülkemiz bu açıdan sanılanın aksine çok daha zengin bir ülke. Geniş bir coğrafyada bu kaynaklara sahibiz. Bu artımız yakın zamanda bizi dünyada daha rekabetçi bir hale getirecek. Ama sera yatırımı yapabilmek için daha çok modern seralarla ülkemizi donatmak için destekler de şart. Bugün yatırımın önündeki en büyük engel finansman. Ziraat Bankamızın kredileri sayesinde yatırımlar konusunda büyük aşama kaydettik. Fakat özellikle son dönemlerdeki dövizdeki

dalgalanmalar nedeniyle üst limit olan 25 milyonluk destek yetersiz durumda. Bunun en az iki katına çıkması ve yüzde 18’lik KDV ödemelerinin yeniden düzenlenmesi dernek olarak karar vericilerimizden en büyük isteğimiz” diye konuştu.

2 MİLYAR METREKÜP SU KAZANCIYLA, 4 MİLYON HEKTAR ALAN SULANIR

Hep söylüyoruz...

Türkiye, su zengini bir ülke değil ve önlem alınmadığı takdirde hızla su fakiri olma yolunda ilerliyor.

Küresel iklim değişikliğinin tarıma olan etkileri her geçen gün şiddetlenerek artıyor.

Panelde konuşan **Basınçlı Sulama Sanayicileri (BASUSAD) Derneği Rahmi Çakarız** da artan risklere karşın Türkiye’nin su potansiyelinin çok iyi değerlendirilmesi ve doğru yönetilmesi gerektiğinin altını çiziyor.

Çakarız, “2050 yılında gıdaya olan ihtiyaç çok daha önem kazanacak. Topraklarımızdan daha çok verim alabilmek için de sulama noktasında doğru ve akılcı bir yol izlemeliyiz. Özellikle 2022 yılı itibarıyla akıllı sulama yöntemine acil olarak geçmeliyiz. Böyle gelmiş böyle gitmez diyerek suyumuzun her damlasına sahip çıkmalıyız” diye konuştu.

Türkiye’de tarım alanında kullanılan 112 milyar metreküp suyun yüzde 75’nin vahşi sulama olarak adlandırılan salma sulama yöntemiyle tüketildiğini belirten Çakarız, bu yöntemden acil olarak vazgeçilmesi çağrısı yaptı.

Çakarız, “Yüzde 75’lik vahşi sulama yüzde yüzde 45’lik verimlilik alınırken, yüzde 25’lik basınçlı sulamadan yüzde 70-80 verimlilik alınabiliyor. Yani biz aynı suyla 2 milyar metreküp su kazancı sağlayıp, 4 milyon hektarlık alanımızı sulayabiliriz. Küresel ısınma, iklim değişikliğini ve su kaynaklarımızın giderek azaldığını düşünürsek; Türkiye’nin basınçlı sulamaya geçmesi kısa ve orta vadede yapması gereken en büyük acil eylem planı olmalı” dedi.

“İNSANLIK GIDAYA, GIDA TARIMA MUHTAÇ”

Panelde, tarımsal üretimin iklim değişikliğine entegre edilmesine yönelik vurgular ön plana çıktı.

Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Süleyman Soylu; “Arazi gözlemleri ışığında iklim değişikliğinin tohumculuk ve tarımsal üretim üzerine yaptığı etkiler” başlıklı sunumuyla sahadan önemli bilgiler aktardı.

Dünyanın gıdaya olan ihtiyacının son yıllarda küresel ısınma ve iklim değişikliği nedeniyle daha da arttığına vurgu yapan Prof. Dr. Süleyman Soylu, dünyada 119 ülkenin açlık sıkıntısı yaşadığını hatırlattı.

Tarım sektörünün sigortası konumundaki suya dair önemli anekdotlar paylaşan Prof. Dr. Soylu, “Son yıllardaki yağış azlığı ülkemizdeki en büyük sorunların başında geliyor. Çünkü, kuraklığın en büyük sebebi yetersiz yağış kaynaklı. İklim değişikliğinden ve küresel ısınmadan tarımsal üretimler ciddi etkileniyor. Üretim ve planlamadaki zorluklar, verim azlığı, ekim ve hasat zamanındaki mevsimsel kaymalar, sulama suyunun maliyetinin artması gibi sorunlar üreticilerimizin en sık karşılaştığı sorunlar arasında geliyor. Tüm bunlara su kaynaklı yapılan yanlışlar da eklendiğinde daha dikkatli olmak zorundayız. Bugün İç Anadolu bölgemizdeki su kaynağı kullanımı çok verimli iken diğer bölgelerimiz maalesef bunu söyleyemiyoruz. Türk tarımının bu döngüden çıkması için akıllı tarım uygulamalarına yönelmesi, üreticimizin bilinçlendirilmesi, biyolojik mücadeleye önem verilmesi ve en başta da çiftçilerimizin daha çok teknolojik değişimlere adapte edilmesi geliyor. Bu sayede hem küresel ısınma ve iklim değişikliği ile baş edebilir hem de daha verimli ve rekabetçi ürünler yetiştirebiliriz” dedi.

“ISLAH KONUSUNDA ZAYIF, TOHUMCULUK KONUSUNDA İLERİYİZ”

Growtech Fuarında, farklı başlıklar altında da paneller gerçekleştirildi.

“Tohumu Uzmanından Dinleyin” isimli panelde konuşan Yüksel Tohum Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Yüksel, 30 yıl önce “Tohumu İsrail ve Hollanda’dan alıyoruz” söyleminin yaygın olarak kullanıldığını hatırlatarak, “Artık bu söylemi değiştirmek gerekiyor. Özellikle meyvesi yenen sebzelerde örneğin domates, biber, kavun, kabak gibi ürünlerde dünya ile rekabette değil, birçok ülkeden öndeyiz. Bu durumda İsrail ve Hollanda’dan geride değiliz. Hatta bazı segmentlerde onların önündeyiz” dedi.

Türkiye’nin ıslah konusunda zayıf, tohumculuk konusunda ise ileri seviyede olduğunu belirten Yüksel, ata tohumu konusuna da dikkat çekti. Yüksel, “Ata tohumu dediğimiz köy popülasyonlarının çeşitleridir. Bunları korumamız ve sonraki nesillere aktarmamız gerekir. Geleceğimizi ancak geçmiş ile inşa edebiliriz” diye konuştu.

GÜBREDE YEŞİL MUTABAKAT EYLEM PLANI

Gübre Üreticileri İthalatçıları ve İhracatçıları Derneği (GÜİD) Başkanı Metin Güneş, fuardaki etkinlikler kapsamında ‘AB Yeşil Mutabakatı’nın Gübre Sektörüne Etkisi’ hakkında sektörün yol haritasını aktardı.

AB üye ülkeleri için oluşturulan Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın ortaya koyduğu standartların, AB'nin geniş ticari ve diplomatik bağları dikkate alındığında herkes tarafından iyi anlaşılması gerektiğinin altını çizen Güneş, sektörün yapması gereken ev ödevleri olduğunu ifade etti.

Yaşanan son gelişmelerin ardından GÜİD olarak Ticaret Bakanlığı ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından oluşturulan Kimya Teknik Komitesinde (KİMTEK) Avrupa Yeşil Mutabakatına gübre konularında katkı sağladıklarını belirten Metin Güneş, Türkiye'nin Avrupa Yeşil Mutabakatına uyum sağlaması amacıyla oluşturulan 9 maddelik eylem planını şöyle sıraladı: "1-Sınırdaki karbon düzenlemeleri, 2-Yeşil ve dögüsel bir ekonomi, 3-Yeşil finansman, 4-Temiz, ekonomik ve güvenli enerji arzı, 5-Süürülebilir tarım, 6-Süürülebilir akıllı ulaşım, 7-İklim değışikliğı ile mücadele, 8-Diplomasi, 9-Avrupa Yeşil Mutabakatı bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri".

Güneş, Türkiye'de gübre sektörünün 60'a yakın ülkeye 250 milyon doların üzerinde ihracat yaptığını, sektörün 2020'de 7 milyon ton civarında kullanımı olan ve güncel fiyatlarla 40 milyar TL ekonomik büyüklüğe sahip olduğunu aktardı.

Growtech Fuarında gördüklerimizi, duyduklarımızı kısaca sizlere aktarmaya çalıştık.

Abdulkadir Selvi

CHP'nin ağabeylik rolü İYİ Parti'yi gerdi

1 Aralık 2021

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, 6 Ekim tarihinde nakliyeciler esnafının dertlerini dinlemek üzere Mersin'e gitmişti. Kılıçdaroğlu'na Mersin'de, CHP tabanının İYİ Parti'ye kaydığı aktarılıyor.

İYİ Parti'nin milli meselelerde devletin yanında yer alması, CHP'nin, HDP'nin peşine takıldığı yönünde bir algı oluşturmaya ulusalcı ve milliyetçi tabanı rahatsız ediyor. CHP seçmeni de PKK'ya ve DEAŞ'a karşı çıkarılan Irak ve Suriye tezkeresine evet verilmesini istiyor. Karabağ'da Azerbaycan'ın yanında olmayı, Libya'da devletin arkasında durmayı istiyor. Çünkü onlar Kuvay-ı Milliye ruhu taşıyorlar. CHP demek **Atatürk**'ün partisi demek.

TEZKERE RAHATSIZLIĞI

İYİ Parti, milli meselelerde devletin yanında yer alıyor. Tezkerelerinde bunu görüyoruz. CHP'nin Irak ve Suriye tezkerelerine evet oyu vereceği bilgisi varken son anda HDP ile birlikte hayır oyu kullanması, İYİ Parti'yi rahatsız etmişti. Ardından da **Kılıçdaroğlu, "Tezkereye evet dersek Cumhuriyet'e ihanet etmiş oluruz"** demişti.

Kılıçdaroğlu'nun bu sözleri, tezkereye evet diyen İYİ Parti'yi ve ulusalcı CHP'lileri rahatsız etmişti. CHP tabanı, partisine tepki gösterdiği zaman AK Parti veya MHP'ye geçemiyor ama aynı ittifak içinde gördüğü İYİ Parti'yi tercih ediyor.

Kılıçdaroğlu bunun farkında. Bir süredir CHP tabanının İYİ Parti'ye kaymasını önlemeye çalışıyor. Bunu da İYİ Parti üzerinden yapmayı tercih ediyor. Bence yanlış yapıyor. Çünkü bu tutum İYİ Parti'yi rahatsız ediyor. Bir de madem milli meselelerdeki duruşun nedeniyle CHP tabanı rahatsız oluyor, o zaman sen de duruşunu düzelt. Sorun kökten çözülsün.

ROTAYI HDP'YE ÇEVİRDİ

Ama **Kılıçdaroğlu**, rotayı tamamen HDP'ye ve **Selahattin Demirtaş**'a çevirmiş durumda. Cumhurbaşkanı seçilmek için kaderini HDP'ye ve **Demirtaş**'a bağlamış. Daha önce yapmadı ama eğer cumhurbaşkanı adayı olursa bu seçimde **Selahattin Demirtaş**'ı ziyaret edebilir. O nedenle, CHP tarihinde ilk kez PKK tezkeresine hayır oyu veren lider olmayı içine sindirdi.

AKŞENER'İN DENİZLİ MİTINGİ

CHP tabanından **İYİ Parti**'ye kaymanın önünü kesmek için, iki partinin “**ortak miting**” yapacağı haberi yayılıyor. Ama bundan **İYİ Parti** yönetiminin haberi yok. **Lütfü Türkkan** olayından sonra **İYİ Parti** de tabana moral vermek için Denizli'de miting yapma kararı alıyor. Denizli mitinginden sonra **CHP**'nin de destek verdiği söylentisi yayılıyor.

4 Aralık Cumartesi günü yapılacak Mersin mitinginin kararı açıklandıktan sonra **CHP**'den **İYİ Parti**'ye ortak miting yapma teklifi gidiyor. **İYİ Parti** öneriyi kabul etmiyor. Gerekçelerini dün yazmıştım. **İYİ Parti**, özellikle de **CHP** ile **HDP** fotoğrafının arasına girmekten kaçınıyor.

AĞABEY DEĞİL, EŞİT

CHP kendi tabanına, “**İYİ Parti**'ye kaymayın, nasıl olsa aynı ittifak içindeyiz. Bu ittifakın lideri ve ağabeyi biziz” havasını vermeye çalışıyor. **İYİ Parti** ise **CHP**'nin “**ağabeylik**” rolü oynamasından rahatsız. Küçük kardeş olmak istemiyor. Onun yerine eşit olmayı tercih ediyor. **İYİ Parti**, **CHP**'yi geçmek istediği için ağabeylik rolü yerine eşit olmayı önemsiyor.

İYİ Parti'nin kendi konumunu, kimliğini korumasını doğru buluyorum. Çünkü ittifak kurulacağı ve cumhurbaşkanı adayı belirleneceği zaman büyük ağabeyin dediği değil, eşit ortakların aldığı karar geçerli olmalı.

AK PARTİ'NİN SİYASİ TARİHİ VE EROL OLÇOK

15 Temmuz gecesi uzun çabalar sonucunda Milli Savunma Bakanı **Fikri Işık**'a ulaşmıştım.

Meğer o sırada halen firari olan darbeci Özel Kalem Müdürü **Tevfik Gök**, **Fikri Işık**'ı derdest etmek için makam katında bakanı arıyormuş.

Fikri Işık konuşurken bir ara, “**Allah Allah**” dedi. Sesi gitti. İtiraf edeyim o anda darbeciler bakanı almaya geldiler diye düşündüm.

Ben, “**Sayın bakanım orada neler oluyor?**” derken:

“**Erol Olçok ölmüş**” dedi. Bir süre sustuğumuzu hatırlıyorum.

01.12.2021

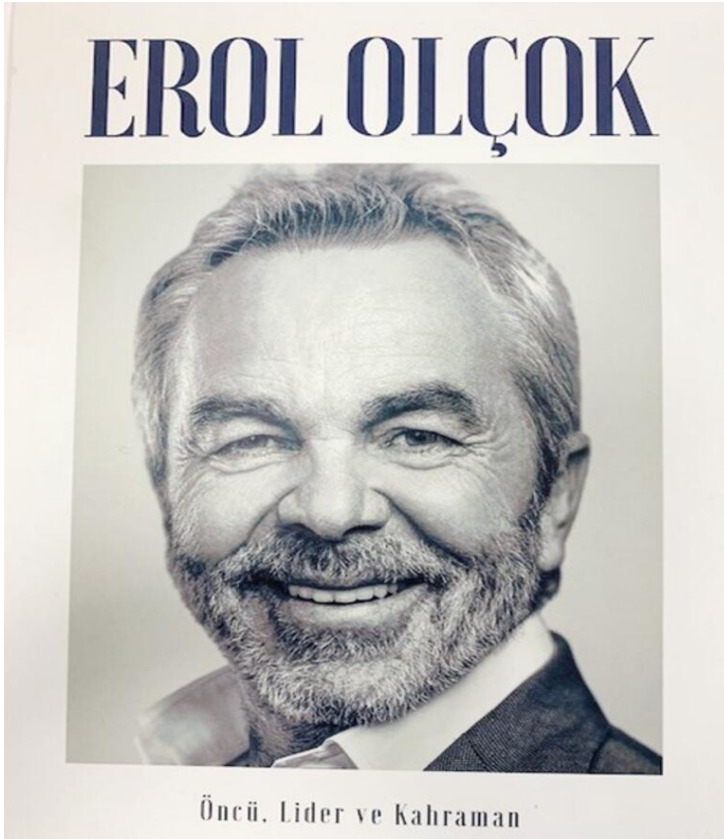
Fazla zaman geçmedi **Erol Olçok**'un darbeci hainlere direnirken, oğlu **Abdullah Tayyip**'le birlikte şehit olduğunu öğrendim.

Bunu söylemek zordur ama **Erol Abi**'ye de ancak şehadet yakıştırdı.

En son 1 Aralık seçimlerinin olduğu gece AK Parti Genel Merkezi'nde birlikteydik. Balkona çıkmış, partinin önündeki coşkulu kalabalığa bakıp "**Bu millet adammış. Bir defa daha anladım**" demişti.

Kardeşi **Cevat Olçok**'un ağabeyi **Erol Olçok** hakkında hazırladığı kapsamlı kitabı okurken hatıralar hücum etti.

Cevat Olçok sadece bir vefa kitabı hazırlamamış. Aynı zamanda ustası olan **Erol Olçok**'u anlatırken aynı zamanda AK Parti'nin siyasi tarihine ve seçim kampanyalarına da ışık tutmuş.

PARTİ İSİMLERİ

Erol Olçok sokağın dilini, siyasetin mesajlarını halka anlatan bir kampanya ustasıydı. Ama onu öyle büyük bir maharetle yapardı ki AK Parti onun boşluğunu bir türlü dolduramadı.

AK Parti'nin siyasi tarihi dedim ya, partinin kuruluşunda AK Parti dahil 6 parti ismi çalışılmış. AK Parti hakkında ise 6 ayrı logo çalışması yapılmış.

Milli Atılım Partisi için iki ayrı logo çalışması yapılmış. Aydınlık Yarınlar Partisi, Yeni Ufuk Partisi ve Beyaz Parti isimleri de düşünülmüş. Sonunda AK Parti’de karar kılınmış.

SEÇİM ŞARKISI

Erol Olçok’un çok iyi bir müzik kulağı vardı. Bu birikimi AK Parti’nin seçim müziklerinde de kendini gösteriyordu. Miting meydanlarını kıpır kıpır eden seçim şarkıları yapardı. Hiç unutamadığım seçim şarkılarından biri, **“Aynı yoldan geçmişiz biz, aynı sudan içmişiz biz”** parçasıydı. Ama ilginç olanı, seçim kampanyasını yönetecek ekibe dinlettiğinde beğenilmemiş. Morali bozulmuş. Ama sonunda seçim müziği olmuş. İyi ki de olmuş. Bence gelmiş geçmiş en iyi seçim şarkılarından biridir.

Bu vesile ile **Erol Olçok** ve **Abdullah Tayyip** başta olmak üzere demokrasiyi yaşatmak için hayatını veren 15 Temmuz şehitlerini rahmetli anıyorum.

Şahane büyüyörüz ama ekmeğımız küçölüyor!

Alaattin AKTAŞ

01 Aralık 2021 Çarşamba

✓ Üçüncü çeyrek büyümesi yüzde 7.4'le tahminlere yakın geldi. Zaten sanayi üretimi büyümenin ne olabileceğini ortaya koyuyordu. Büyüme ilk çeyrekte de yüzde 7.4 olmuş, ikinci çeyrekte yüzde 22'lik orana ulaşmıştı. Üç çeyreğin ortalaması ise yüzde 11.7.

✓ Türkiye dokuz ayda geçen yıla göre yüzde 11.7 büyüdü ama vatandaşın refahında bırakın bu oranda bir iyileşmeyi, hiç iyileşme olmadı. Hatta refahta gerileme var ve bu durum faiz indirimi ve sonrasında yaşanan kur ve fiyat artışıyla iyice belirginleşti.

Ne tuhaf bir çelişki değil mi! Türkiye ekonomisi büyüyor, hem de rekorlar kıra kıra büyüyor; ama diğer yanda böylesine büyüyen ekonomide ekmek küçölüyor, yani geçim zorlaşıyor, en küçüğünden en büyüğüne neredeyse tüm işletmeler zorluk yaşıyor.

Bu nasıl büyümedir böyle? Nerede yanlış yapıyoruz, neyi yanlış ölçüyoruz?

Yoksa ölçümümüzde sayısal anlamda bir hata olmamakla birlikte yaklaşımda mı hatamız var?

Ekonomisi büyüyen, gelişen bir ülkenin vatandaşları daha refah içinde yaşamaz mı? Bu büyüme süreci onların lehine olmaz mı?

Türkiye ekonomisi ilk çeyrekte geçen yıla göre reel olarak yüzde 7.4 büyümüştü. İkinci çeyrekteki büyüme yüzde 22'ye ulaştı. Üçüncü çeyrek büyümesi de yine yüzde 7.4 oldu.

Üçüncü çeyrekteki oranın bir önceki çeyreğe göre hızla aşağı gelmesinde şaşılacak bir yön yok; zaten yüzde 22 hiç de normal olmayan bir orandı ve geçen yılki çöküşten

kaynaklanmıştı. Hem büyümenin öncü göstergesi sayılan sanayi üretimindeki gelişme üçüncü çeyrekte bu dolayda bir oranın oluşacağına (Dünya 15 Kasım) işaret etmekteydi.

Yani çeyrekten çeyreğe olan dalgalanmanın önemi yok, bu zaten beklenen bir gelişmeydi. Dolayısıyla çeyreklere fazla takılmayıp büyük resme bakmakta yarar var.

Tablonun gösterdiği şu; Türkiye ekonomisi ilk dokuz ayda geçen yıla göre yüzde 11.7 büyümüş. Peki Türkiye’de, bırakın bu düzeyde bir orana ulaşılmasını, hangi kesimde yer alan vatandaşların refahında artış olmuş?

Refah, geçen yılki düzeyde bile kalmıyor ki, tam tersine geri gidiyor. Gerçi kabul etmek gerekir, bu gerileme ilk dokuz ayda görece daha az hissedildi.

Ama son iki ay! Ne zaman ki Merkez Bankası faizini aşağı çekip ekonomiyi yeni makasa oturtmaya kalkıştı, işte o günden beridir sorunlar ağırlaştıkça ağırlaşıyor.

Çocukken büyüklerimden çok sık duyardım:

“Allah bugünümüzü aratmasın” derlerdi. Bunu daha çok sağlık durumlarıyla ilgili olarak söylerlerdi.

Bugünlerde ise galiba gelecekte ne yapılacağını duydukça ekonomiyle ilgili olarak şunu söylememiz gerekiyor:

“Öyle görünüyor ki bugünümüzü arayacağız!”

Kişi başına gelir pek düşmeyecek

Bardağın dolu tarafında gördüklerimize de değinelim. Gerçi kimsenin umursadığı yok ama şu kişi başına gelir ne olacak acaba diye bir bakalım.

Kişi başına gelirin kurdaki hızlanma yüzünden bu yılki beklenti olan 9.489 doların epeyce altında kalacağı tahmin ediliyordu, bir ara biz de bu doğrultuda bir hesaplama yapmıştık. Ancak son hesaplamalar gösteriyor ki bu düzeyin çok da altına inilmeyecek.

Bu yılki GSYH, cari fiyatlara göre 6.6 trilyon lira olarak tahmin edilmişti. Ancak son dönemde yaşanan hızlı fiyat artışı yüzünden cari fiyatlarla GSYH 7 trilyon lirayı bulacak gibi görünüyor.

Diğer taraftan döviz kurunda da belirgin bir sapma var. OVP’nin açıklandığı eylül ayı başına kadarki ortalama dolar kuru 8.03’tü ve yıl ortalamasında 8.30’a çıkılacağı varsayılıyordu. Ne var ki ilk on bir ayın ortalaması 8.41 oldu. Dolar kuru aralık ayı boyunca 13 lirada seyrederse yıllık ortalama 8.80’i bulacak.

Yani OVP'deki 8.30'luk tahminden 8.80'lik tahmine gelinmiş olacak.

Kişi başına geliri hesaplamanın üç ayağı var.

Cari fiyatlarla GSYH, ortalama dolar kuru ve yıl ortası nüfus.

İlk iki ayak yukarı yönlü değişti ve adeta birbirini götüren bir etki yaptı. Nüfus ise tabii ki öngörülen düzeyde, yani 84.4 milyon kişi.

Yaklaşık 7 trilyon liralık GSYH ve 8.80'lik kura göre döviz cinsinden GSYH 795 milyar dolar olacak ve buna göre kişi başına gelir de 9.425 dolar civarında gerçekleşecek. Dolayısıyla OVP'de yer alan 9.489 dolarlık tahminden çok da farklı olmayan bir gerçekleşme yaşanacak, şimdilik görünen bu.

Umursanmadıktan sonra!

Kişi başına gelir, uluslararası karşılaştırma açısından bir gösterge. Hepsi hepsi o!

Yoksa Türkiye'de vatandaş bu gelir ifade edildiğinde genelde şöyle yaklaşır:

“Hani benim payım, benim o kadar gelirim mi var?”

Vatandaşın büyümeyi hissedemiyor olmasının en tipik göstergelerinden biri de çalışanların GSYH'den aldıkları payın sürekli geriliyor olması. Türkiye büyüyor ama bundan çalışanlara düşen pay azalıyor. Bundan somut gösterge mi olur?

Esfender KORKMAZ

İktisadın sustuğu yer

30 Kasım 2021 Salı

Merkez Bankası, Ekim ayı reel kur endeksini yayınladı. MB, Türkiye'nin dış ticaret yaptığı 19 ülke paraları ile TL enflasyonunun etkisini bertaraf ettikten sonra reel kur endeksini hesaplıyor.

Ekim ayında TÜFE bazlı reel kur endeksi 60,37 oldu. Ekim ayında aylık ortalama dolar kuru 9,1702 TL idi. Dün 12,8616 oldu. Eğer Kasım ayı TÜFE oranını yüzde 1,8 ile yüzde 2 arasında alırsak, dün itibarıyla MB reel kur endeksi 45'e geriledi. Kasım ayında Euro/ dolar paritesini ihmal edersek, dün itibarıyla TL değeri dolara karşı yüzde 55 oranında daha düşüktür.

Bu şartlarda siyasi iktidarın enflasyonu düşürme ve cari açığı azaltma hedefi tutar mı?

Cari açık, tüketim ve yatırım malı ithali azalacağı için düşebilir. Ama asıl sorun ithal girdi azalmadığı sürece dış açıklar kapanmaz.

Enflasyona gelince Sayın Cumhurbaşkanı "Faiz sebep, enflasyon sonuçtur. Avrupa ve ABD'ye bakınca tezimizin doğru olduğunu görüyoruz." diyor.

İki dünya parası dolar ve Euro enflasyonu ile TL enflasyonunu karşılaştırırsanız, iktisadın susmaktan başka yapacağı bir şey kalmaz.

Acaba hükümet yeni politika denemesi ile, yaşamakta olduğumuz lira krizini önce dibe vurdurup, sonra istikrar sağlamak mı istiyor?

Yaşadıklarımıza bakarsak, tünelin ucunda bir ışık görünmüyor. Türkiye bu anlayışla uzun dönemli bir ekonomik buhran yaşayabilir.

1.Üretimde ithal girdi oranı yüksek kaldığı sürece, kur artışları önceden bindirmeli olarak maliyet artışlarına yansıtacak ve enflasyon artacaktır. Hükümetin olayın farkında olmaması da üreticiyi ve tüketiciyi paniğe soktu. Panik içinde hiperenflasyon riski arttı.

2.Halkın satın alma gücü düştü. Maaş ve ücretler ile TL kazananların geliri enflasyon kadar artmıyor. Yani reel olarak halkın geliri düştü. Halk yoksullaştı.

3.Ekim ile Kasım arasında bir ayda dolar/TL yüzde 40 düştü.

Araba, cep telefonu gibi kalemlerin fiyatı kurlara göre arttı. Halkın araba ve telefon alma şansı kalmadı.

Demir-çelik fiyatları kurlara göre arttı. Eski kurdan ihale alanlar batar. İnşaat sektöründe hiç kimse yeni yatırım yapmaz.

4.Halkın borcu arttı. Kamu-Özel-İşbirliği yoluyla yapılan yatırımlar dolar olarak talep garantilidir. Bu nedenle;

yollar ve köprülerden geçenler daha fazla para ödüyor. İstanbul/İzmir otomobil gidiş-geliş ücreti 800 lira, TIR gidiş-geliş ücreti 2400 liradır. Navlun maliyetlerinin artması, gıda fiyatlarına yansıyor.

Köprü ve yollardan geçmeyenlerin de borcu arttı. Talep garantilerinin bir kısmı bütçeden ödeniyor. Kur artışları bütçe borç yükünü artırdı. Talep garantilerinin ödenmesi için ya vergiler artacak veya bütçe ile halka daha az hizmet gidecektir.

5.MB verilerine göre; bankaların döviz olarak verdikleri krediler 137,5 milyar dolardır.

Döviz kredilerinin bir kısmı ihracatçı olmayan ve döviz geliri olmayan özel sektöre aittir. Zira bankalar kendilerini garantiye almak için, borç yapılandırmasına giden özel sektörün bir kısım TL alacaklarını dövize çevirdiler.

Kur arttıkça; özel sektörün döviz borcu TL maliyet olarak olarak artıyor. Dahası özel sektörün döviz borcu var ve fakat döviz varlığı yetersizdir. Özel sektörün, bankaların ve devletin de döviz pozisyon açığı var.

MB verilerine göre döviz pozisyon açığı;

*Özel sektör: 110,8 milyar dolar.

*Bankalar: 81,5 milyar dolar .

*Devlet: 73,9 milyar dolardır.

Bu şartlarda, özel sektör dövizle olan borçlarını ödemekte sıkıntıya girecektir. Dönmeyen krediler bankaları da zora sokacaktır.

6.Üretim de durma noktasına geldi. Çünkü üretici depodaki ithal girdi malını aynı kurla geri koyamayacağını biliyor ve kurları bekliyor.

Siyasi iktidarın yapabileceği iki yol kaldı. IMF'ye gitmek veya erken seçim.

İbrahim Kahveci

Milli güvenlikte ucuzluk sorunu

MÜSİAD eski Başkanı Abdurrahman Kaan 30 Temmuz 2018’de, dolar henüz 5 lirayı geçmemişken **“40 milyar doları olan Türkiye’deki şirketlerin 4’te birini alabilir”** demişti. Gerçi Sn. Kaan Kasım 2018’deki açıklamasında da “Paranın gücünü ülkenin üretim gücü belirler” demişti.

“Paranın gücünü üretim gücü belirler” önemli tespit.

Şu anda TL’nin gücü 1994 krizinin ve hatta 2001 krizinin bile çok gerisinde. O krizlerde sadece birkaç aylık bu düşüşü yaşayan TL, bugün hem çok daha değersiz hem de bir türlü geri toplayamıyor.

Değersiz TL kaderimiz oldu.

Demek ki ülkenin üretim gücü 94 ve 2001’den çok daha gerilere düştü.

Değersiz TL kaderimiz ama aynı zamanda ülke güvenlik riskinde de ilk sıralara çıktı. Ucuzluk ve kelepir fiyat çok ciddi güvenlik sorunu haline geldi.

MÜSİAD eski başkanının sözüne bakacak olarsak bugün 40 milyar doları olan Türkiye’deki şirketlerin nereden ise tamamını alabilecek duruma geldi. Çünkü artık 1 dolar 13,0 lira ediyor.

2013 yılında 1 dolar 2.0 lira ediyordu. O vakitler 20 milyar dolar eden AKBANK şimdi sadece 2,6 milyar dolar ediyor. Ya da 19 milyar doları aşan İş Bankası’nın şimdi ki değeri de 2,3 milyar dolara düşmüş durumda.

Acaba kamu bankalarına bakmasak mı? Mesela Halkbank 25 milyar dolardan bugün 1 milyar doların altına düşmüş durumda. Vakıfbank ise 13 milyar dolardan bugün 1,1 milyar dolara gerilemiş oldu.

Sadece bankalara bakmayalım: En büyük sanayi grubumuz olan Koç Holding 2013'de 13 milyar dolar piyasa değerine yaklaşıyordu. Şimdi ise 6 milyar dolar bile büyük değer.

Gelin buna büyük şirketlerin değer ortalamasından hesaplanan borsa endeksi ile bakalım. 2013 yılında TL bazında 930 seviyesine (4,7 sent) ulaşan endeks bugün 1800 seviyelerinde ve sadece 1,4 sentten işlem görüyor.

Anlayacağınız şirketlerimiz yabancılar açısından sudan ucuz, ya da halk dili ile kelepir fiyat düzeyinde.

2013 yılında 6 milyar dolara ulaşan THY'nin piyasa değeri bugün 1,8 milyar dolara düştü. Kâr eden ama Varlık Fonuna devirden sonra zarar Çay-Kur, Türk-Şeker'de benzer kaderi paylaşıyor.

Sudan ucuz şirketler havuzu oldu Varlık Fonu.

Oysa Varlık Fonu kurularak değerleri artacak, varlıkları katlanacaktı. Türk Halkı'na öyle denildi....

Ne denildi ise tam tersi olan bir başka örneğimiz daha.

Mavi Marmara şehitleri sonrası İsrail ile 20 milyon dolarlık anlaşma imzaladık. Hatta imzanın altında da KUDÜS yazıyordu.

15 Temmuz Şehitlerinin ardından şimdi de BAE ile 10 milyar dolarlık anlaşmalar kapıdaymış. Hatta BAE temsilcileri Varlık Fonu'na ziyarette bulunmuşlar.

Acaba fiyat ne? Bilemiyoruz tabii...

Geçen hafta toplanan Milli Güvenlik Kurulu bildiride YENİ EKONOMİ DENEMESİNE sahip çıktı.

Ama bu deneme daha başladığı günlerde Türk Şirketlerinin değerini sudan ucuz hale getirdi.

İnsanımızın değeri zaten sudan ucuz olmuştu. Varlıklarımızda artık sudan ucuz. Zaten **Yeni Ekonomik Denememizin temeli de Türkiye'nin ucuzluğunu öngörmektedir.**

Ucuz ülkenin ucuz malları. Ucuz ülkenin ucuz şirketleri...

Kim alacak acaba?

Katar zaten Tank-Palet Fabrikasını ucuza kapatmadı mı? Büyük ülke Türkiye, Dünya'da oyun kuran ülke Türkiye sadece 50-60 milyon dolar kaynak için Tank-Palet Fabrikasını Katar'a verdi.

Şimdi kimler sırada?

Saadet Partisi Lideri Temel Karamollaoğlu Aselsan'ın BAE üzerinden Batılı bir ülke tarafından alınmak istendiğini dile getirdi.

Ama daha niceleri sırada... Bilen var mı?

Merkez Bankası Reel Kur Endeksi yayınlıyor. TL 94 ve yazarkasa atılan 2001'den bile çok daha değersiz.

Para bir ülkenin değerini mi gösterir? O zaman durum hiç iyi değil.

Bu kadar düşkün durumdayken fırsatçılık vermek Milli Güvenliği zedeler. O zaman MGK derhal toplanmalı ve bu kriz esnasında yabancılara varlık satışına GÜVENLİK sınırı getirmeli.

En azından bu uğurda bir çağrıda bulunmalı.

Türkiye'nin ucuzluğu şu anda bir MİLLİ GÜVENLİK sorunu haline gelmiştir.

Hep beraber ülkemize sahip çıkalım.

Biliyorum ki bütün 'Mandacı İktisatçılar' olarak bu satışların Ülkemiz açısından kayıp olacağını biliyor ve olmaması için mücadele etmemiz gerektiğini anlıyoruz.

Oğuz Demir

İhracat nereye kadar artacak?

Size iki dönemin örneğini vereceğim.

Birinci dönem 2020 yılı Eylül ve Ekim dönemleri. Ağustos 2020'de 7,30'lar seviyesine çıkarak rekor kuran dolar/TL tıpkı bu yıl olduğu gibi Eylül ayında da rekor kırmaya devam etmişti. Eylül'de 7,90 TL olan dolar, Ekim ayı sonuna gelindiğinde 8,30'lara çıkmıştı. Takip eden dönemde Kasım ayında 8,50'yi de ilk kez görecekti.

Yani geçtiğimiz yıl bu zamanlarda da döviz kurlarında rekorlar kırılıyordu. Hoş biz bugün geldiğimiz noktada o günkü rekorları da arar haldeyiz ya neyse...

Diyeceğim o ki o dönem kırılan döviz kuru rekorları onca istikrarsızlığa rağmen ihracatta da önemli artışlara işaret etti. Ağustos'ta 12,5 milyar dolar olan aylık ihracat Eylül 2020'de 16 milyar dolara, Ekim 2020'de ise 17,3 milyar dolara yükseldi. Kasımdaki faiz artışı ve kurdaki ateşin bir miktar sönmesi ile birlikte yeniden 16 milyar dolar seviyesine gerilemişti.

İkinci dönem ise yine bu yılın aynı ayları. Bu sene kurda yaşananları bir daha anlatmama gerek yok. Bu yazı yazılırken 1 dolar 13 TL'nin üzerinde işlem görüyordu. Oysa daha Eylül ayının başında 8,30 TL'lik bir kur seviyesinde idik.

İhracata etkisini de yine TÜİK rakamlarından verelim.

Ağustos'ta 18,8 milyar Dolar olan aylık ihracat, Eylül ayına gelindiğinde 20,7 milyar dolar seviyesine yükseldi. Asıl iplerin kopmaya başladığı Ekim ayında ise yine 20,7 milyar olarak kaldı. Kasım verilerini henüz bilmiyoruz ama o da belli ki bu seviyelerde olacak.

Yani geçtiğimiz sene Eylül'den Ekim'e benzer bir kur dalgalanması ile 1,3 milyar dolar artan ihracatımız bu yıl sadece 56 milyon dolar arttı. Kasım ayında da belli ki bu seviyede kalacak.

Şimdi diyeceksiniz ki kurdaki değer kaybı geçen yıl ihracatta bu kadar artış yaparken bu yıl neden bu artış yavaşladı?

İki temel nedeni var.

Birincisi ihracatın bir sınırı var. Yani ürettiğimiz mal kompozisyonu belli bir miktarın üzerinde satış için uygun değil. Yeni yatırımlar olmadan, üretim kapasitesi ve yurtdışı

pazarlardaki canlanma devam etmeden bu sınırı aşabilmek pek kolay olmayacak. Nitekim dış ticaret hadleri de ihracattaki artışın yabancı para cinsinden fiyattaki düşüş ve dolayısıyla miktardaki artışa bağlı olarak gerçekleştiğini gösteriyor. Miktardaki artışı desteklemek ise yeni yatırımları gerektiriyor. Yani hem zamana ihtiyaç var hem de o yatırım için uygun ortama. Maalesef şu anda koşulların bu açıdan da çok uygun olmadığını söylemek lazım.

İkincisi ise ortaya çıkan ekonomik istikrarsızlık. Geçtiğimiz yıl kurdaki yükseliş hangi seviyede olursa olsun piyasalarda durumun düzeleceğine dair inanç seviyesi bugüne göre çok daha yüksekti. Bugün o inanç neredeyse yok olmuş durumda. Dolayısıyla iş yapmak, fiyatlama yapmak, ithal girdi kullanan ihracatçı açısından da çok kolay değil.

Hal böyle olunca TL'deki her değer kaybı ihracatta rekorlara işaret edecek beklentisine girmek de çok gerçekçi değil.

Asgari Ücret ve Büyüme

Bugün itibariyle 2022 yılında uygulanacak asgari ücretin belirlenmesine ilişkin taraflar ilk toplantıyı yapacak. Dün açıklanan büyüme rakamlarını da dikkate alırsak anlaşılan o ki Türkiye ekonomisi yıl sonuna geldiğimizde en az yüzde 10 büyümeyi başaracak. Üzerine resmi enflasyonu da eklediğinizde cari fiyatlarla Türkiye ekonomisi yüzde 35 civarında bir büyüme oranını yakalamış olacak.

Hazine ve Maliye Bakanı Lutfi Elvan da dün bunun üzerine bir açıklama yaptı ve bu büyümenin toplumun tüm kesimlerine yansması için gerekli önlemleri alacaklarını ifade etti.

Eğer gerçekten Sayın Elvan bu sözü tutabilecekse yarın başlayacak görüşme maratonu sonunda asgari ücretin en az yüzde 60 artmasını sağlamalı.

Neden yüzde 60 kabaca söyleyeyim.

Ekonomideki cari büyüme yüzde 35 ve önümüzdeki yıl da belli ki resmi enflasyon oldukça yüksek seyredecek. Dolayısıyla şimdiden önümüzdeki yılın enflasyonunu da asgari ücretliye yansıtmak gerekecek. Bu gidişle önümüzdeki yıl yüzde 25 enflasyon bile iyimser bir tahmin olur. Ama en azından önden bu oranı baz alarak zammı yaparsalar durum bir miktar iyileşebilir. Bu oranla hesaplanan asgari ücret de DİSK'in söylediğine yakın bir asgari ücret demektir.

Alternatifi ise asgari ücret zamlarını üç ya da altı ayda bir enflasyon kayıpları da dikkate alınacak şekilde yapmak.

Her ikisi de ekonomideki o muazzam denen büyümenin bir miktar çalışana da yansmasına katkı sağlayacaktır.

01 Aralık 2021, Çarşamba

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

CHP artık HDP'ye katılmalı

HDP'nin kapatılmasıyla ilgili açılan dava yeni bir safhaya geldi. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın iddianamesi ve HDP'nin savunması, şu anda Anayasa Mahkemesi'nde. Bakalım ileride neler olacak?

Bana göre, keşke kapatma diye bir şey söz konusu olmasa. Bunun yerine mantıktan, ahlaktan ve geleneklerden doğan cezalandırmalar yapılsa. Mesela, ben böyle bir ortamın savcısı olsam HDP'nin kapatılması değil, CHP'nin HDP'ye dahil edilmesi için uğraşırdım.

Düşünün bir kere, FETÖ'cü kasetlerle partilerin yapısını değiştirebiliyorsunuz ve bu meşru oluyor. Ayrıca bu partiler, terörle aralarına hiç mesafe koymayan başka partilerle işbirliği yapıp yerel seçimleri yönlendiriyorlar.

SİYASET GERÇEKÇİ OLSUN

Onun için diyorum ki HDP'yi kapatmayalım, bunun yerine CHP'yi HDP'ye katalım. Mesela, **Kemal Kılıçdaroğlu** bu yeni yapılanmada İstanbul Belediye Başkanı HDP'li İmamoğlu'nun yanında bir memur olarak çalışsın. HDP'nin adının başına bir de C harfi koyalım, böylece birleşme tam olsun.

Aslında bu söylediklerimize katılacak CHP'li sayısı az değildir. Sözünü ettiğim bu CHP'liler, bildiğimiz klasik CHP tabanından değildirler. Bunlar FETÖ'nün ürettiği CHP'nin yandaşlarıdır.

Önerim, siyasetin gerçekçi bir görünüme girmesidir. Mesela **Ali**

Babacan'ın, **Abdullah Gül**'ün veya **Ahmet Davutoğlu**'nun sanki bağımsız siyaset yapıyorlarmış gibi ortada dolaşıp düşünce açıklamaları gerçekçi değildir. Bu bakımdan bunlar da CHP'nin katılacağı yeni HDP'nin üyeleri olsalar daha tutarlı olur. Bu arada **Meral Akşener** de eski HDP'nin geleneklerini hatırlatıp kendisinin eşbaşkan olmasını isteyebilir.

ÇOK KOLAY KAYNAŞIRLAR

CHP'nin kanun zoruyla katıldığı **HDP**, yani **CHDP** bildiğini okur, "**Aramızda hiç ilişki yok**" dedikleri PKK'dan uzaklaşmaya çalışmaz, tersine PKK'lı isimler de CHP'li isimlerle çok kolay biçimde kaynaşırlar ve Türk siyasetine **realizm** hâkim olur. Başta da söylediğim gibi, CHP'nin HDP'ye katılması Kemal Kılıçdaroğlu için bir sorun değildir. Bakarsınız gerçekten Ekrem İmamoğlu'nun özel kalem müdürü falan oluverir.